

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

ПАНЬКІВ ХРИСТИНА ПЕТРІВНА

УДК [336.71:330.142.22]:005.915](477)

ФІНАНСОВИЙ МЕХАНІЗМ КАПІТАЛІЗАЦІЇ БАНКІВ В УКРАЇНІ

Спеціальність 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Львів – 2016

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Львівському національному університеті імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент
Крупка Ігор Михайлович,
Львівський національний університет
імені Івана Франка,
доцент кафедри аналітичної економії та
міжнародної економіки.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Васильченко Зоя Миколаївна,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка,
професор кафедри банківської справи;

кандидат економічних наук, доцент
Грудзевич Ярослав Васильович,
Львівський навчально-науковий інститут
ДВНЗ “Університет банківської справи”,
професор кафедри банківської справи.

Захист дисертації відбудеться “18” лютого 2016 р. о 14.00 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 35.051.01 у Львівському національному університеті імені Івана Франка за адресою: 79008, м. Львів, проспект Свободи, 18, ауд. 115.

З дисертацією можна ознайомитись у Науковій бібліотеці Львівського національного університету імені Івана Франка за адресою: 79601, м. Львів, вул. Драгоманова, 5.

Автореферат розіслано “___” січня 2016 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

проф. Плиса В. Й.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Сучасний етап розвитку вітчизняної економіки характеризується безперервним процесом фінансової глобалізації та лібералізації режиму міжнародного переміщення капіталу, посиленням конкуренції в банківській сфері й розвитком банківських інновацій, що потребує нових підходів до розроблення ресурсної політики банків, зокрема, заходів, спрямованих на ефективне управління капіталом та забезпечення його оптимального рівня. Належним чином збалансований та достатній за обсягом капітал банку дає змогу забезпечувати очікувану прибутковість, підтримку необхідного рівня ліквідності, довіру з боку учасників ринку тощо.

Проблема удосконалення фінансового механізму капіталізації банків зумовлює об'єктивну необхідність дослідження сучасної вітчизняної практики формування капіталу банків, порядку оцінювання величини та визначення рівня його адекватності потребам розвитку економіки України, а також пошуку ефективних шляхів і джерел нарощення обсягів капіталізації, що сприятиме підвищенню конкурентоспроможності вітчизняної банківської системи і збереженню її національних пріоритетів в умовах глобалізації фінансових ринків. З огляду на це, актуальним є зростання капіталізації вітчизняної банківської системи як необхідної умови її розвитку, забезпечення фінансової стійкості та надійності в умовах глобальних викликів.

У науковій літературі ця проблематика досліджується в працях таких відомих вітчизняних науковців, як Г. М. Азаренкова, М. Д. Алексеєнко, Є. М. Андрущак, І. О. Бланк, З. М. Васильченко, Я. В. Грудзевич, О. В. Дзюблюк, І. Б. Івасів, В. В. Коваленко, М. І. Крупка, В. І. Міщенко, А. М. Мороз, С. В. Науменкова, Н. Г. Пайтра, Г. О. Панасенко, Б. І. Пшик, С. М. Савлук, Р. І. Тиркало, С. А. Циганов, О. О. Чуб та інших. Водночас фундаментальними з цієї проблематики є дослідження іноземних науковців А. Бегера, Є. Брігхема, Ф. Валенсії, Ч. Вулфена, Г. Габбарта, Л. Лавена, О. Лаврушина, Ф. Мишкіна, В. Плотнікова, К. Попова, М. Романовського, П. Роуза, Дж. Сінкі, А. Тавасієва. Питання щодо міжнародних стандартів достатності капіталу банку, які сприяють адекватній капіталізації окремих банків і банківської системи в цілому, знайшли відображення в працях таких учених, як У. Гаумерт, Ж. Довгань, К. Кіреєва, В. Кротюк, В. Салтинський, Дж. Уотсон, Дж. Хоук, К. Черкашина, Н. Швець та інших.

Віддаючи належне їхнім напрацюванням, зауважимо, що не всі аспекти даної проблеми достатньою мірою розкриті, зокрема, це стосується відсутності єдиного підходу до визначення сутності рівня капіталізації банків та системного дослідження фінансового механізму їхньої капіталізації, питань розроблення агрегованої системи індикаторів оцінки достатності капіталу банків, яка б давала змогу виявляти проблеми на ранніх стадіях їх виникнення, реформування вітчизняного механізму капіталізації банків у контексті сучасної співпраці з міжнародними фінансовими організаціями в умовах кризи та воєнної агресії.

Водночас за умов посилення процесів європейської інтеграції та глобалізації фінансових відносин детального висвітлення та обґрунтування потребують методи оптимізації, концентрації та консолідації вітчизняного банківського капіталу в національній економіці України. Ці обставини зумовлюють актуальність теми дисертаційної роботи, її зміст та структуру.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота є складовою частиною науково-дослідної роботи кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту Львівського національного університету імені Івана Франка за напрямом “Фінансові стратегії розвитку економіки України” (реєстраційний номер 0112U004029), у межах якої проведено теоретичне обґрунтування та розроблено практичні рекомендації щодо удосконалення фінансового механізму капіталізації банків.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є розроблення теоретико-методичних положень та практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності функціонування фінансового механізму капіталізації банків в Україні в умовах інтеграції у світове фінансове середовище.

Відповідно до визначеної мети поставлено такі завдання:

- узагальнити теоретичні підходи щодо сутності економічних категорій “банківський капітал”, “капіталізація банку” та “фінансовий механізм капіталізації банку”;
- обґрунтувати необхідність системного дослідження фінансового механізму капіталізації банків для всебічного оцінювання, виявлення і конкретизації специфіки його функціонування в Україні;
- виокремити види капіталізації банків на підставі оцінки ринкової вартості власного капіталу;
- розвинути систематизацію індикаторів процесу та аналізу рівня капіталізації банківських установ;
- визначити роль іноземного капіталу та процесів злиття і поглинання банків у забезпеченні капіталізації вітчизняної банківської системи й запропонувати на цій основі періодизацію її розвитку;
- розробити теоретико-методичні положення оптимізації рівня капіталізації на основі управління витратами банку у механізмі забезпечення достатності капіталу вітчизняних банків;
- напрацювати структурно-логічну схему здійснення реорганізаційних перетворень у вигляді альтернативних сценаріїв утворення банківських об'єднань задля підвищення рівня їх капіталізації.

Об'єктом дослідження є процес капіталізації у банківській системі України.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та прикладні аспекти функціонування фінансового механізму капіталізації банків.

Методи дослідження. У дисертаційній роботі використано загальнонаукові методи пізнання економічних явищ і процесів у безперервному їхньому розвитку та взаємозв'язку. Під час вирішення завдань застосовані методи наукової абстракції, індукції, дедукції (у дослідженні фінансового механізму капіталізації банку як

економічної категорії); логічного аналізу (при визначенні проблем та шляхів підвищення рівня капіталізації банків); кореляційного аналізу та математичного моделювання (під час виявлення зв'язків між показниками фінансового стану і рівня капіталізації банків та побудови трендової моделі впливу проблемної заборгованості на власний капітал банку); групування і порівняння, синтезу, графічного і табличного методу (для наочного відображення результатів проведеного дослідження) тощо.

Теоретичною та методологічною основою дослідження є методичні та теоретичні напрацювання вітчизняних і зарубіжних учених за досліджуваною темою, інша спеціальна література, матеріали міжнародних конференцій з проблем та шляхів підвищення рівня капіталізації банків.

Інформаційна база дослідження. Розроблення науково-методичних положень і формування практичних рекомендацій виконано на підставі опрацювання законодавчих та нормативно-правових актів Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Національного банку України, методичного та інструктивного матеріалу з питань оцінювання банківського капіталу НБУ, статистичних матеріалів АУБ та НАБУ, фінансової звітності банків України за період 2006-2015 рр., праць вітчизняних і зарубіжних науковців за досліджуваною темою.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в систематизації, уточненні та доповненні теоретико-методичних основ і розробленні практичних рекомендацій щодо удосконалення фінансового механізму капіталізації банків. У процесі проведеного дослідження отримано такі основні наукові результати:

удосконалено:

– теоретичні підходи до тлумачення сутності понять: “банківський капітал”, яке, на відміну від наявних, поєднує такі його характеристики як власність, право користування, покриття ризиків та мета використання; “капіталізація банку”, яке, на відміну від існуючих, акцентує увагу на сукупності фінансово-економічних відносин, спрямованих на нарощення власного капіталу; “фінансовий механізм капіталізації банку”, яке, на відміну від інших, відображає не лише складові фінансового механізму капіталізації банків, а й їх взаємодію з метою оптимізації величини та структури капіталу банків;

– класифікацію видів капіталізації банків за оцінкою вартості капіталу, зокрема виділено – ринкову (відображає кон’юнктурні зміни в капіталі, курс акцій); дохідну (передбачає прогнозування майбутніх грошових потоків у результаті використання капіталу); регулятивну (відповідає мінімальним вимогам достатності капіталу, визначених регулятором); протекційну (буфер для покриття можливих ризиків), що дає можливість врахувати вимоги ринку та інтереси кредиторів й вкладників у процесі оцінки достатності капіталу;

– теоретико-методичний підхід до управління рівнем капіталізації банків на основі оптимізації управління витратами банку, що передбачає застосування комплексу заходів у контексті дотримання адекватності капіталу та показників ефективності управління витратами, що дасть змогу за рахунок зменшення витрат

збільшити величину нерозподіленого прибутку та спрямувати його на докапіталізацію;

– теоретичне обґрунтування альтернативних сценаріїв утворення банківських об'єднань, особливістю якого є здійснення реорганізаційних перетворень великих, середніх та малих банків за розробленими критеріями, головним з яких є частка власного капіталу банку у загальній величині капіталу банківської системи;

– науковий підхід щодо підвищення рівня капіталізації банків, який полягає у виокремленні чотирьох груп банків: 1) фінансово стійких та надійних, 2) проблемних, 3) неплатоспроможних та 4) безнадійних (нежиттєздатних) банків, і застосування до кожної із них специфічних (властивих тільки цій групі) заходів обов'язкового характеру, зокрема докапіталізації за рахунок коштів акціонерів та конвертації депозитів у привілейовані акції для другої та третьої груп банків або процесів злиття та поглинання за рішенням центрального банку, що уможливить додаткове фінансування капіталізації банків;

набули подальшого розвитку:

– систематизація індикаторів процесу капіталізації банку як невід'ємної складової фінансового механізму капіталізації банку, сутність якої полягає у визначенні фінансового стану банківської установи за оцінкою адекватності капіталу та залежності від фінансових показників діяльності, а також ефективності використання ресурсів, що даватиме змогу виявляти й усувати проблеми на ранніх стадіях їхнього виникнення;

– періодизація розвитку ринку злиття та поглинання з урахуванням процесів функціонування іноземного капіталу в банківську систему, що дає змогу оцінити особливості впливу іноземного капіталу й процесів консолідації на капіталізацію банків в Україні на кожній виділеній стадії.

Теоретичне значення одержаних результатів полягає у поглибленні існуючих та розробленні нових теоретико-методологічних засад функціонування фінансового механізму капіталізації банків України за сучасних умов господарювання.

Науково-методичні положення дисертації знайшли застосування у навчальному процесі на економічному факультеті Львівського національного університету імені Івана Франка під час викладання дисциплін: „Фінанси”, „Гроші і кредит”, „Центральний банк і грошово-кредитна політика”, „Банківська система” та „Банківські операції” (довідка №429-Н від 03.02.2015).

Практичне значення результатів дослідження. Розроблені в дисертації положення та пропозиції сприятимуть створенню методичної основи для ефективного функціонування механізму капіталізації банків, забезпечення достатнього рівня банківського капіталу, фінансової стійкості та надійності банків, підвищення їхньої конкурентоспроможності, розширення інвестицій у реальний сектор економіки та розвитку банківської діяльності в умовах соціально-економічних трансформацій.

Наукові висновки та результати дисертаційної роботи використані ПАТ АКБ “Львів” при визначенні ринкової вартості капіталу та рекомендації щодо

розроблення системи показників аналізу капіталу банків, що дає комплексну оцінку капіталу за ступенем надійності, стабільності, захищеності, незалежності та платоспроможності (довідка №166/1-01 від 19.02.2015). Пропозиції щодо розроблення стратегії управління витратами банку, яка передбачає застосування заходів оптимізації балансу банку у комплексі з виконанням показників ефективності управління витратами, адекватності капіталу і рентабельності, що дають можливість за рахунок зменшення витрат отримати прибуток та забезпечити підвищення рівня капіталізації банків розглянуті і схвалені фахівцями ПАТ “ОКСІ БАНК” (довідка №1000-199 від 19.02.2015). Дослідження, що стосуються оцінки кредитоспроможності позичальника на основі використання системи внутрішньої рейтингової оцінки, порівняння внутрішніх і зовнішніх методів управління проблемними активами та системи індикаторів постійного моніторингу проблемності кредитного портфелю банку для раннього виявлення можливих проблем та мінімізації наслідків їхньої дії використані ПАТ “КРЕДОБАНК” (довідка №20-2200/15 від 04.03.2015).

Пропозиції щодо підвищення рівня капіталізації банків України за рахунок конвертації депозитів у привілейовані акції банків, а також утворення банківських об'єднань шляхом здійснення реорганізаційних перетворень з метою уникнення припинення діяльності банків у разі неспроможності їх нейтралізувати існуючі в банківському секторі ризики і відповідати за своїми зобов'язаннями для підтримання стабільності та надійності в умовах подолання фінансової кризи й загострення політичної нестабільності у країні, розглянуті і схвалені фахівцями Управління НБУ в Львівській області (довідка №22-017/1831 від 10.04.2015).

Особистий внесок здобувача. Усі наукові результати, висновки та практичні рекомендації, викладені в дисертації, отримані автором особисто. З наукових праць, що вийшли у співавторстві, у дисертаційній роботі використано лише ідеї та результати, які становлять особистий внесок автора.

Апробація результатів дисертаційної роботи. Основні положення результатів проведеного наукового дослідження та можливості їхнього практичного застосування обговорювались й отримали позитивну оцінку на щорічних звітних науково-практичних конференціях викладачів та аспірантів економічного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка; міжнародних, всеукраїнських науково-практичних і студентсько-аспірантських конференціях, зокрема: “Актуальні проблеми і перспективи розвитку економіки України” (м. Луцьк, 2010 р.), “Економіка і управління: погляд молоді ” (м. Донецьк, 2010 р.), “Світова економічна криза: причини, наслідки та перспективи подолання” (м. Львів, 2010 р.), “Україна наукова” (м. Київ, 2010 р.), “Актуальні проблеми фінансової системи України” (м. Черкаси, 2012 р.), “Розвиток економіки України в умовах активізації євроінтеграційних процесів” (м. Львів, 2012 р.), “Стратегічні напрями державної економічної та соціальної політики у 2013 році” (м. Київ, 2013 р.), “Сценарії та середньостроковий прогноз розвитку економіки України” (м. Одеса, 2013 р.), “Економічні та соціальні інновації як

фактор розвитку економіки” (м. Київ, 2014 р.), “Економіка – погляд у майбутнє. Тенденції інноваційного розвитку економіки” (м. Дніпропетровськ, 2014 р.), “Сучасні тенденції в економіці та управлінні: новий погляд” (м. Запоріжжя, 2014 р.), “Стратегічні орієнтири розвитку економіки України” (м. Львів, 2015 р.), “Філософсько-психологічні аспекти духовності: соціальні трансформації та відродження національної гідності” (м. Львів, 2015 р.).

Публікації. За результатами дослідження опубліковано 21 наукову працю, загальним обсягом 9,48 друк. арк., у тому числі 4 у співавторстві (особисто автору належить 6,80 друк. арк.), серед яких 9 статей у фахових виданнях (6,00 друк. арк.), 2 статті у виданнях, що внесені до міжнародних наукометричних баз (1,36 друк. арк.), та 10 тез доповідей (2,12 друк. арк.).

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота викладена на 201 стор. друкованого тексту і складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, що налічує 267 позицій та 20 додатків. Робота містить 21 таблицю і 22 рисунки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертаційної роботи, визначено предмет та об’єкт, сформульовано мету і завдання дослідження, розкрито наукову новизну одержаних результатів, їхнє теоретичне і практичне значення, відображено апробацію, публікації, структуру та обсяг роботи.

У **першому розділі** роботи *“Теоретичні основи формування фінансового механізму капіталізації банків”* проаналізовано категорійно-понятійний апарат, який визначає економічну сутність банківського капіталу, капіталізації банку та фінансового механізму капіталізації банків, систематизовано види капіталізації, розроблено структурно-логічну схему фінансового механізму капіталізації банку та систему індикаторів процесу й аналізу рівня капіталізації банку.

Ефективність функціонування банківської системи України, зростання її фінансового потенціалу та підвищення конкурентоспроможності в умовах соціально-економічних трансформацій неможливі без достатнього обсягу банківського капіталу, що дає змогу розширювати активні операції, здійснювати покриття ризиків та забезпечувати фінансову стійкість і надійність банків незалежно від імовірних збурень у фінансовому середовищі. Для розкриття економічного змісту поняття “фінансовий механізм капіталізації банків” у дисертаційній роботі застосовано методологічний підхід, який передбачає висвітлення економічних категорій, які покладені в суть цього поняття, виявлення і конкретизацію специфіки його функціонування, властивостей взаємовідносин складових системи та встановлення цілей розвитку. Систематизовано теоретичні підходи щодо сутності економічних категорій “банківський капітал”, “капіталізація банку” та “фінансовий механізм капіталізації банку”.

В основу розуміння економічної сутності поняття “банківський капітал”, на відміну від наявних, автор поклав такі аспекти як власність, право користування,

покриття ризиків та мету використання. Зокрема, дисертант визначив, що банківським капіталом є кошти, внесені акціонерами та сформовані банком у процесі подальшого функціонування, які перебувають у його розпорядженні і є економічною основою підтримання діяльності та компенсації збитків унаслідок впливу банківських ризиків з метою забезпечення фінансової стійкості, підтримання довіри до банку з боку вкладників і кредиторів, утримання конкурентних позицій на ринку. Статутний і резервний капітал та нерозподілений прибуток формують власний капітал банку, який становить приблизно 10% від суми пасивних ресурсів банківської установи. На підставі аналізу підходів до тлумачення поняття “капіталізація банку” його визначено як систему взаємодії фінансово-економічних відносин, спрямованих на нарощення власного капіталу за рахунок нерозподіленого прибутку, емісії акцій, концентрації капіталу та консолідації банків, задля зростання його фінансового потенціалу та економічної ефективності. Автором визначено сутність поняття “фінансовий механізм капіталізації банку”, під яким пропонуємо розуміти систему взаємопов’язаних елементів впливу на величину банківського капіталу у вигляді важелів та інструментів, які банківські установи використовують у процесі вибору фінансових методів підвищення капіталізації з метою підтримання стабільності та надійності банківської діяльності.

У дисертаційній роботі удосконалено класифікацію видів капіталізації, зокрема виділено: ринкову (відображає кон’юнктурні зміни в капіталі, курс акцій); дохідну (передбачає прогнозування майбутніх грошових потоків у результаті використання капіталу); регулятивну (відповідає мінімальним вимогам достатності капіталу, визначених регулятором); протекційну (буфер для покриття можливих ризиків), що дає можливість оцінити рівень капіталізації відповідно до вимог ринку та потреб організації ефективного управління банком.

За основними методичними засадами сутності фінансового механізму капіталізації банків удосконалено структурно-логічну схему (рис. 1) такого механізму, яка дасть змогу підвищити ефективність його функціонування через узгодженість управлінських рішень та досягнення раціональних взаємозв’язків між усіма складовими компонентами, і забезпечить оптимальний вибір фінансових методів, важелів та інструментів управління капіталом банку і сприятиме підвищенню рівня прибутковості, зниженню ризиків, контролю та підтриманню ліквідності й платоспроможності на достатньому рівні, що в підсумку позитивно вплине на забезпечення достатності капіталу кожного банку та підвищення капіталізації банківської системи України в цілому.

Проведена систематизація індикаторів процесу капіталізації банків дає змогу виявляти проблеми на ранніх стадіях їхнього виникнення та прогнозувати тенденції розвитку капіталізації, за такими основними напрямками: оцінка обсягу, адекватності капіталу, ефективності використання ресурсів, залежності банківського капіталу від фінансових показників діяльності банку, що дає системну

оцінку за ступенем надійності, стабільності, захищеності, дохідності та незалежності банку.

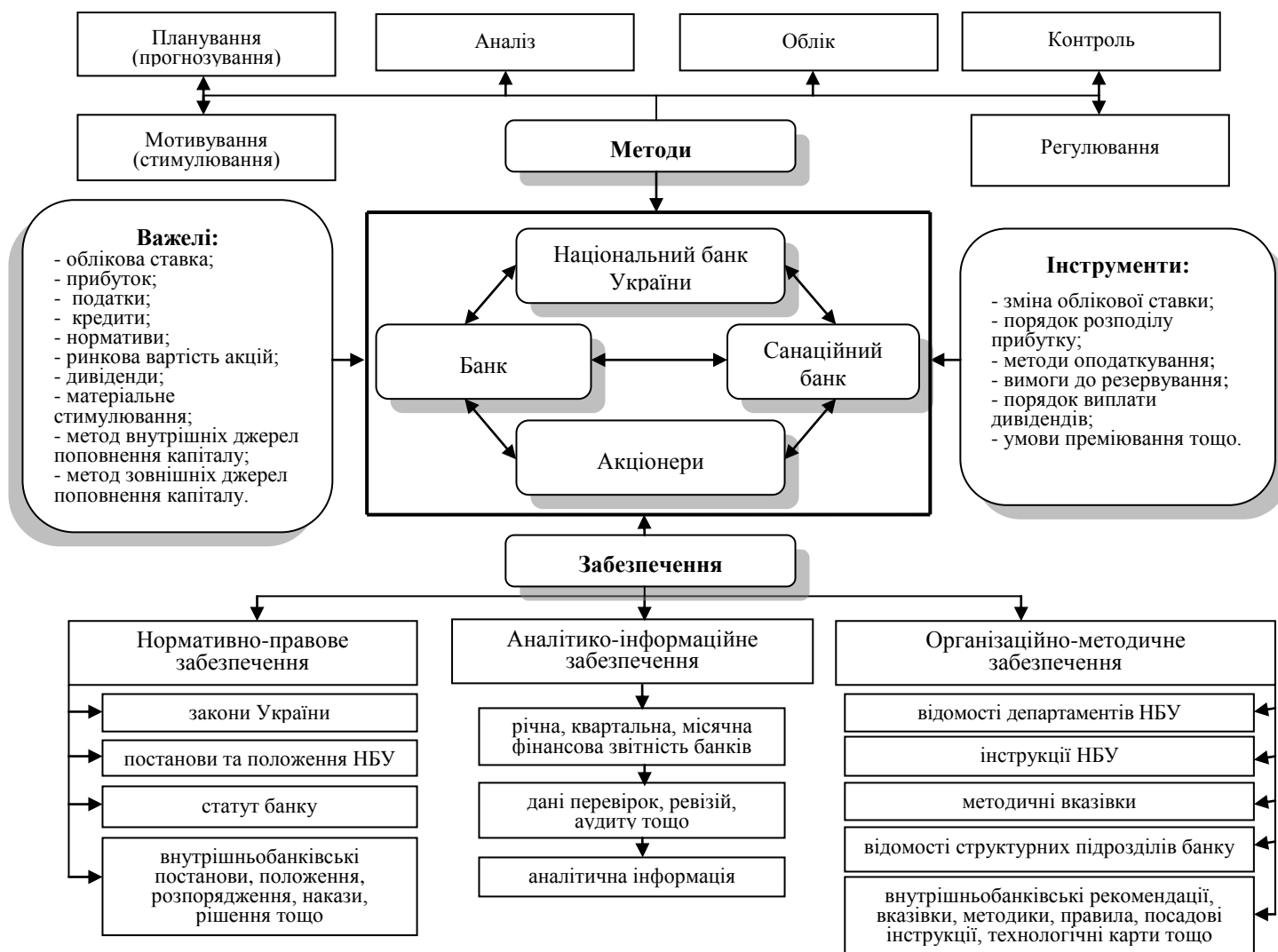

Рис. 1. Структурно-логічна схема фінансового механізму капіталізації банків в Україні

Джерело: розроблено автором.

У другому розділі “Ефективність функціонування фінансового механізму капіталізації банків в Україні” проаналізовано сучасний стан капіталізації банків та чинники впливу на рівень капіталізації вітчизняних банківських установ, досліджено роль іноземного капіталу та процесів консолідації у забезпеченні капіталізації банківського сектору України й здійснено аналіз ефективності державних заходів управління капіталізацією банків.

Результати аналізу ефективності функціонування фінансового механізму капіталізації банків у 2007-2014 рр., незважаючи на високі показники власного капіталу, обсягу регулятивного капіталу та виконання нормативів достатності капіталу, дають змогу стверджувати про вельми низький рівень капіталізації банківської системи України, що пояснюється, зокрема, зменшенням різниці між показником платоспроможності (Н2) і співвідношення капіталу й активів (Н3)

внаслідок збільшення у структурі активів українських банків частки ризикових активів та зниження частки високоліквідних, які не входять до розрахунку Н2; низькою часткою власного капіталу вітчизняних банків у ВВП, що вказує на певну слабкість банківської системи України щодо забезпечення достатності власного капіталу і підвищує ризикованість їхньої діяльності; неадекватністю темпів приросту капіталу темпам приросту активів, що дає підстави стверджувати про активізацію нагромадження власного капіталу або ж, навпаки, збільшення обсягів кредитування; недостатністю рівня рентабельності капіталу та активів, що характеризує неефективне використання власних коштів й активів банку; значним рівнем проблемної заборгованості, підтвердженням чого є стрімке зростання обсягу сформованих банками України резервів за активними операціями та рівнем проблемної заборгованості. Погіршення результатів діяльності, а відповідно таких показників як рентабельність активів і капіталу вітчизняних банків, негативно впливає на структуру та якість кредитних портфелів банків, чинить тиск на показник достатності їхнього регулятивного капіталу, знижує ефективність банківської діяльності, ускладнює процес управління фінансовими потоками, знижує довіру вкладників й інвесторів до банківської системи та істотно зменшує можливості фінансування реального сектору економіки країни.

Проведено періодизацію розвитку ринку злиттів та поглинань з урахуванням процесів входження іноземного капіталу в банківську систему на такі етапи: входження іноземного капіталу на ринок банківських послуг в Україні (1991-1995 рр.); зародження ринку злиттів та поглинань внаслідок лібералізації нормативно-правових умов регулювання іноземного капіталу у вітчизняній банківській системі (1996-2000 рр.); розширення і стабілізація діяльності банків з іноземним капіталом (2001-2005 рр.); активний розвиток ринку злиттів та поглинань й інтенсивне проникнення іноземного капіталу на ринок банківських послуг України (2006-2010 рр.); вихід значної кількості європейських банків з українського банківського сектору і концентрація банків з вітчизняним капіталом (2011-2013 рр.); суттєве уповільнення ринку злиття та поглинання внаслідок політичної нестабільності та низки перевиборів (2014-до сьогодні). Здійснений автором аналіз цих етапів дав змогу зробити висновок, що упродовж 2004-2014 рр. концентрація вітчизняного банківського ринку відбувалася головно за рахунок поглинання українських банків іноземними. Однак частка іноземного капіталу у банківському секторі України, починаючи з 2012 р. щорічно зменшується, хоча роль банківських установ з іноземним капіталом (рис. 2) є досить вагомою для вітчизняної банківської системи (забезпечують більше половини активних операцій (57,7%) у 2014 р.). Це викликає певне занепокоєння, оскільки, у разі виведення з ринку банків з іноземним капіталом в умовах продовження несприятливих макроекономічних трендів на тлі соціально-економічного напруження в країні, яке підсилюється агресією Російської Федерації може виникнути значне погіршення ситуації у банківській системі держави.

Під час світової фінансової кризи 2008-2010 рр. уряд використовував різноманітні інструменти з підвищення рівня капіталізації банківських установ, зокрема рефінансування, аукціони з продажу валюти за пільговим курсом, створення Стабілізаційного фонду тощо. Головним знаряддям стала рекапіталізація, яка у деяких випадках набула форми націоналізації. Фахівці МВФ та Світового банку у той час підтримали державну програму рекапіталізації банків в Україні, оскільки такий варіант розглядався як найменш витратний для зміцнення національної банківської системи. Це зумовлено тим, що в умовах фінансової кризи надходження капіталу від власників банків та нових інвесторів стало проблематичним, а швидкий відплив депозитів і значні обмеження на залучення ресурсів шляхом емісії акцій та розміщення боргових цінних паперів могли стати причиною погіршення стану банківського сектору загалом.

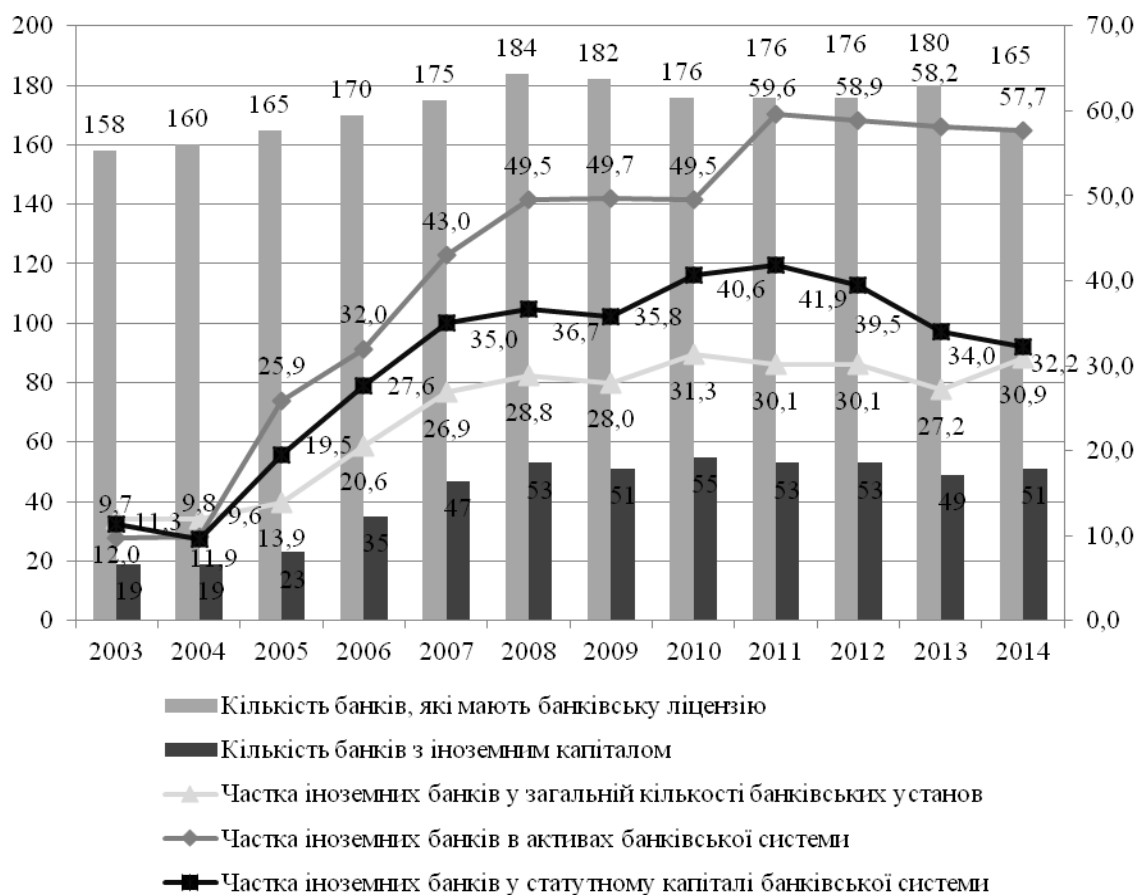

Рис. 2. Банки з іноземним капіталом в економіці України у 2003-2014 рр.

У 2014 р. для подолання фінансово-економічної кризи в державі НБУ за підтримки МВФ здійснив рекапіталізацію вітчизняних банків на суму 23,5 млрд грн, активи або депозити яких становлять 2% від загального обсягу у банківській системі, а у 2015 р. на ці ж цілі було виділено 22,5 млрд грн. Проте і цей варіант механізму рекапіталізації, на жаль, суттєво не змінив ситуації на вітчизняному банківському ринку (у 2014 р було ліквідовано 19 банків, а в 2015 р. – 41). Отже, збільшення статутного капіталу за наявності збитків є недоцільним, оскільки за таких умов державні ресурси, залучені з метою рекапіталізації, банки

спрямовують на погашення зобов'язань (передусім валютних, що негативно впливає на курс гривні), а не на створення умов для забезпечення прибуткової роботи установи. Зважаючи на це, необхідним є вдосконалення чинного механізму запобігання кризових явищ у банківській системі та вихід держави у перспективі з рекапіталізованих банків (лише Укргазбанк з 3 націоналізованих у 2009 р. демонструє позитивні результати діяльності).

У **третьому розділі** “Удосконалення фінансового механізму капіталізації банків в Україні” розроблено теоретико-методичні положення забезпечення підвищення рівня капіталізації банків на основі оптимізації управління витратами банку, процесів консолідації вітчизняної банківської системи і схеми виокремлення банків у чотири групи, проведено економетричне моделювання залежності обсягу чистого прибутку (збитку) вітчизняних банків від окремих показників їхньої діяльності.

Механізм забезпечення підвищення рівня капіталізації банків передбачає такі головні напрями їхньої докапіталізації як емісія акцій, збільшення нерозподіленого прибутку, злиття та поглинання. Зважаючи на те, що сума нерозподіленого прибутку в поточному році розраховується як сума нерозподіленого прибутку у попередньому році та сума чистого прибутку (збитку) за поточний рік за вирахуванням суми нарахованих дивідендів та внесків на поповнення різноманітних фондів банків вважаємо за доцільне збільшувати саме величину показника чистого прибутку. В сучасних умовах господарювання збільшення величини чистого прибутку банків можливе передусім за рахунок управління витратами, що полягає у зменшенні адміністративних та інших операційних витрат орієнтовно на 10%, витрат на формування резервів на 40-45% та застосуванні комплексу заходів у контексті виконання показників ефективності управління витратами (CIR 55%), показників адекватності капіталу ($CT \geq 10\%$) та показника рентабельності капіталу (ROE 10-13%), при цьому необхідно дотримуватися визначеного рівня показника частки ризикових активів (RWA) у балансі банку.

За допомогою інструментарію економетричного моделювання на основі офіційних даних фінансової звітності діючих вітчизняних банків за 2006-2014 рр. побудовано багатофакторну модель залежності обсягу чистого прибутку (збитку) банків від величини загальних адміністративних та інших операційних витрат, відрахувань у резерви та активів, зважених за ризиком:

$$\overline{NP} = -5672,5144 - 2,0551 GA\&OOE - 1,3022 AFP + 3,5903 RWA, \quad (1)$$

де \overline{NP} – чистий прибуток, $GA\&OOE$ – загальні адміністративні та інші операційні витрати, AFP – відрахування в резерви, RWA – активи, зважені за ризиком.

Коефіцієнт детермінації для побудованої моделі становить 0,867, тобто враховані в моделі змінні пояснюють 86,7 % варіації чистого прибутку банків України. На адекватність економетричної моделі вказує значення критерію Фішера ($F^{em} = 69,65$) у порівнянні з критичним значенням ($F^{kp} = 9,65$ для рівня значущості $\alpha = 0,01$), тобто оцінені параметри моделі є статистично значущі. Проведені розрахунки за допомогою цієї моделі дали змогу виявити, що вкладення коштів

банків у більш ризикові активи збільшує прибутковість банків, проте зростання обсягів ризикових активів негативно впливає на результативність функціонування банків, зокрема сприяє збільшенню обсягів протермінованої заборгованості за кредитами:

$$\overline{LA} = -31316,1100 + 11,0315 RWA, \quad (2)$$

де \overline{LA} – протермінована заборгованість за кредитами. Значення коефіцієнта детермінації цієї моделі 0,698 засвідчує, що 69,8 % змін обсягів такої заборгованості пояснює зміна обсягів ризикових активів.

Водночас зростання проблемної заборгованості повинне забезпечуватись зростанням власного капіталу банку, оскільки у разі часткового або повного невиконання зобов'язань позичальниками за проблемними кредитами, втрата активів балансу призводить до зменшення обсягу власного капіталу банку:

$$\overline{SE} = 1,4001 \overline{LA} + 40746, \quad (3)$$

де \overline{SE} – власний капітал банку. Коефіцієнт детермінації показує, що побудована модель є адекватною, зокрема 77% варіації власного капіталу пояснюється зміною проблемної заборгованості.

З огляду на реформування банківської системи України та очікувану її консолідацію автором у дисертації розроблено два альтернативних сценарії реорганізаційних перетворень у 5 великих, 20 середніх та 50 малих банків за часткою власного капіталу у загальній величині капіталу вітчизняної банківської системи. За першим сценарієм до великих банків необхідно віднести наявні банківські установи з часткою власного капіталу у загальній величині власного капіталу банківської системи України більше 4,53%, до середніх – більше 0,61%, а решту банків спонукати до об'єднання між собою в 50 менших банківських установ у результаті чого частка їхнього власного капіталу від сукупного обсягу капіталу банківської системи становитиме в середньому від 0,3 до 0,4%

Другий сценарій полягає у тому, щоб виокремити ті ж великі і середні банки з часткою власного капіталу у загальній величині власного капіталу вітчизняної банківської системи більше 4,53 та 0,61% відповідно, а з-поміж решти банківських установ залишити 50 малих банків з найбільшою часткою власного капіталу. Інші ж банки, частка власного капіталу яких в сукупності становить біля 4,72%, доцільно приєднати до великих або середніх банків для того, щоб урівняти співвідношення їхніх часток власного капіталу між собою.

За результатами аналізу стрес-тестувань, що проведено НБУ під час фінансово-економічної кризи 2014-2015 рр. запропоновано виокремлення банків у чотири групи згідно розробленої у дисертації структурно-логічної схеми (рис. 3) підвищення рівня капіталізації банків України, а саме: 1) фінансово стійких та надійних; 2) проблемних; 3) неплатоспроможних та 4) безнадійних (нежиттєздатних) банків.

До 1-ої групи віднесено банківські установи, показники фінансової стійкості та надійності яких відповідають нормативним значенням та відображають позитивну їх динаміку. Банки 2-ої групи необхідно докапіталізувати за рахунок

коштів власників на суму певного відсоткового рівня від обов'язкового капіталу (щонайменше 25%), а решту (не більше 75%) обсягу необхідної докапіталізації банків отримати за рахунок конвертації депозитів у привілейовані акції цих банківських установ у порядку спадання сум депозитних коштів. Власники банківських установ 3-ої групи, що оцінено як неплатоспроможні, повинні будуть докапіталізувати їх на 100% або ж ці банки будуть проходити процеси злиття та поглинання з іншим учасником фінансового ринку чи ліквідуватися за рішенням НБУ. Водночас докапіталізація комерційних банків 4-ої групи є високо ризиковою і її економічна доцільність піддається сумніву.

Рис. 3. Структурно-логічна схема підвищення рівня капіталізації банків

Джерело: розроблено автором.

Для підвищення рівня капіталізації банківської системи України необхідно, зокрема, запровадити пільги щодо оподаткування прибутку банків у частині, яка спрямовується на поповнення капіталу. Доцільно переглянути формування власного капіталу банків за рахунок таких сумнівних його складових як емісійні різниці, переоцінка основних засобів, субординований борг. Нині в Україні очевидною є потреба перегляду підходів до розрахунку нормативів достатності капіталу банків та запровадження мінімального розміру капіталу першого рівня для реального відображення рівня капіталізації вітчизняних банків.

За тих обставин, що нині Україна позитивно визначилась щодо інтеграції в ЄС, особливо важливе місце має бути відведено імплементації європейських і міжнародних стандартів у вітчизняну банківську практику. Базель III повинен стати важливою передумовою появи на ринку фінансово стійких і надійних банків, з власними стратегіями та бізнес-моделями, які повноцінно виконуватимуть функції фінансового посередника відповідно до потреб економічного розвитку незалежно від імовірних збурень у фінансовому середовищі під час глобалізаційних викликів.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі обґрунтовано науково-теоретичні, методичні та практичні рекомендації щодо підвищення ефективності функціонування фінансового механізму капіталізації банків в Україні. За результатами дослідження сформульовано такі висновки і пропозиції теоретичного та практичного характеру:

1. Розкрито економічну сутність поняття “фінансового механізму капіталізації банків” через призму складових його категорій “банківського капіталу” та “капіталізації банку”, зокрема пропонуємо тлумачити фінансовий механізм капіталізації банків як систему взаємопов’язаних елементів впливу на величину банківського капіталу у вигляді важелів та інструментів, які банківські установи використовують у процесі вибору фінансових методів підвищення капіталізації з метою підтримання стабільності та надійності діяльності, що відображають заходи організації управління банку.
2. За результатами оцінки вартості власного капіталу систематизовано класифікацію видів капіталізації, зокрема серед них виділено ринкову, дохідну, регулятивну та протекційну.
3. Розглянуто складові елементи фінансового механізму капіталізації банку і побудовано його структурно-логічну схему, яка відображає систему взаємодії основних компонентів цього механізму, що забезпечують його ефективне функціонування та виконання вимог НБУ до якісних і кількісних параметрів капіталу, а також формування достатнього обсягу капіталу банку, незважаючи на зміни зовнішнього та внутрішнього середовища.
4. Аргументовано необхідність здійснення оцінки рівня капіталізації банків за допомогою індикаторів процесу їх капіталізації, які можна систематизувати за такими основними напрямками: оцінка обсягу, адекватності капіталу, ефективності використання ресурсів, залежності банківського капіталу від фінансових показників діяльності банку. У результаті розрахунку цих показників банки доцільно класифікувати за ступенем надійності, стабільності, захищеності, дохідності, незалежності тощо.
5. Дослідження близько 80 міжнародних угод злиття та поглинання за участю вітчизняних банків упродовж 2004-2014 рр. і виділення шести хронологічних етапів розвитку ринку злиття та поглинання й входження іноземного капіталу в Україну дало змогу зробити висновки про особливості здійснення поглинання вітчизняних банків іноземними. Однак, починаючи з 2012 р., частка іноземного капіталу в банківському секторі України щорічно зменшується, що викликає певне занепокоєння, оскільки більша половина активних операцій здійснюється банками з іноземним капіталом, що свідчить про необхідність зміцнення банків з вітчизняним капіталом.
6. Розроблено економіко-математичний підхід щодо забезпечення підвищення рівня капіталізації банків на основі оптимізації управління їхніми витратами, який полягає у зменшенні адміністративних та інших операційних витрат, витрат на формування резервів і застосуванні комплексу заходів у контексті

виконання показників ефективності управління витратами й адекватності капіталу, а також показника рентабельності капіталу з метою збільшення величини нерозподіленого прибутку та здійснення за його рахунок докапіталізації. Проведене теоретико-методичне дослідження за допомогою методів економетричного моделювання довело залежність між обсягом чистого прибутку (збитку) вітчизняних банків та обсягом загальних адміністративних і інших операційних витрат, відрахувань у резерви й активів, зважених за ризиком, а також між обсягом активів, зважених за ризиком та протермінованою заборгованістю, протермінованою заборгованістю та власним капіталом.

7. Запропоновано схему підвищення рівня капіталізації банків шляхом виокремлення банків у чотири групи, зокрема фінансово стійких і надійних, проблемних, неплатоспроможних та безнадійних (нежиттєздатних) банків, й застосування до кожної з них специфічних (властивих тільки цій групі) заходів з обов'язкової докапіталізації або процесів злиття та поглинання.
8. Обґрунтовано необхідність консолідації всередині вітчизняної банківської системи у 5 великих, 20 середніх та 50 малих банків, що дасть можливість зміцнення конкурентних позицій вітчизняних банківських установ. Основним критерієм віднесення банку до тієї чи іншої групи визначено частку власного капіталу банків у загальній величині власного капіталу банківської системи України.

Результати дослідження доцільно використовувати для удосконалення процесу функціонування фінансового механізму капіталізації банків з метою забезпечення очікуваної прибутковості, підтримки необхідного рівня ліквідності, підвищення конкурентоспроможності та розширення інвестицій в реальний сектор національної економіки України.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

У наукових фахових виданнях:

1. Паньків Х. П. Управління проблемними кредитами банків в Україні / Х. П. Паньків // Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Серія: економіка. – 2015. – Вип. 730-731. – С. 145-149. – 0,54 д.а.
2. Паньків Х. П. Оцінка рівня капіталізації банків в Україні / Х. П. Паньків // Вісник Одеського національного університету. Економіка. – 2014. – Том 19. Випуск 3/4. – С. 79-84. – 0,68 д.а.
3. Паньків Х.П. Роль капіталізації та ліквідності у забезпеченні стабільного функціонування банків України / Х. П. Паньків, Ю. О. Раделицький // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: економічні науки. – 2014. – Випуск 8, Ч. 3. – С. 164-168. – 0,59 д.а. (автору належить 0,29 д.а., в яких проаналізовано сучасний стан достатності банківського капіталу та ліквідності,

що в підсумку дало змогу обґрунтувати пріоритетність забезпечення ліквідності вітчизняних банків для ефективного функціонування банківських установ в умовах фінансової кризи).

4. Паньків Х. Роль вітчизняних банків у забезпеченні переказу коштів трудових мігрантів в Україну / Х. Паньків, Н. Присташ // Формування ринкової економіки в Україні. – 2014. – Випуск 31, Ч. 2. – С. 129-134. – 0,75 д.а. (автору належить 0,37 д.а., в яких розкрито особливості функціонування міжнародних систем переказу коштів, створених банками України, та отримання додаткових економічних вигод як для своєї діяльності так і для соціально-економічного розвитку економіки країни).
5. Паньків Х. Концептуальні підходи до тлумачення сутності банківського капіталу та ресурсів / Х. Паньків // Формування ринкової економіки в Україні. – 2013. – Випуск 29, Ч. 2. – С. 68-76. – 0,70 д.а.
6. Паньків Х. Функціонування фінансового механізму капіталізації банків в Україні / Х. Паньків // Вісник Львівського університету. Серія економічна. – 2013. – Випуск 49. – С. 257-267. – 0,74 д.а.
7. Паньків Х. Капіталізація вітчизняних банків як основа інвестування в реальний сектор економіки України / Х. Паньків // Формування ринкової економіки в Україні. – 2012. – Випуск 26, Ч. 2. – С. 71-78. – 0,64 д.а.
8. Паньків Х. Проблеми ліквідності банківських установ: причини та шляхи подолання / Х. Паньків // Вісник Львівського університету. Серія економічна. – 2011. – Випуск 45. – С. 236-244. – 0,68 д.а.
9. Паньків Х. Особливості використання облікової ставки як інструмента монетарної політики в Україні / Х. Паньків // Формування ринкової економіки в Україні. – 2011. – Випуск 23, Ч. 2. – С. 166-173. – 0,69 д.а.

У наукометричних виданнях:

10. Krupka I. M. Modern international regulatory requirements for bank's liquidity / I. M. Krupka, S. P. Pan'kiv // Бізнес інформ. – 2013. – № 6. – С. 337-341. – 0,60 д.а. (автору належить 0,30 д.а., в яких оцінено стан українського банківського нагляду та обґрунтовано необхідність запровадження оновлених міжнародних стандартів Базель III).
11. Паньків Х. П. Теоретичні основи банківської ліквідності / Х. П. Паньків // Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – Випуск 23.1. – С. 311-320. – 0,76 д.а.

В інших виданнях:

12. Паньків Х. Механізм зниження облікової ставки – шлях до економічного зростання України / Х. П. Паньків // Світова економічна криза: причини, наслідки та перспективи подолання: Матеріали міжнародної наукової студентсько-аспірантської конференції. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2010 р. – С. 415-416. – 0,16 д.а.

13. Паньків Х. Проблеми та шляхи підвищення рівня капіталізації банків в Україні / Х. П. Паньків // Розвиток економіки України в умовах активізації євроінтеграційних процесів: Матеріали міжнародної студентсько-аспірантської наукової конференції. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2012 р. – С. 249-251. – 0,24 д.а.
14. Паньків Х. П. Стратегія управління ліквідністю комерційних банків / Х. П. Паньків // Актуальні проблеми фінансової системи України: Матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції. – Черкаси: ЧДТУ, 2012 р. – С. 89-91. – 0,18 д.а.
15. Паньків Х. П. Основні вимоги до банківського капіталу у Базель III / Х. П. Паньків // Сценарії та середньостроковий прогноз розвитку економіки України: Збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції. – Одеса, 2013 р. – Ч.2. – С. 119-120. – 0,15 д.а.
16. Паньків Х. П. Перспективи запровадження Базель III в Україні / Х. П. Паньків // Стратегічні напрями державної економічної та соціальної політики у 2013 році: Збірник тез наукових робіт учасників ХІХ міжнародної науково-практичної конференції. – Київ, 2013 р. – С. 74-76. – 0,18 д.а.
17. Паньків Х. П. Сучасні тенденції здійснення грошових переказів трудових мігрантів банківськими установами України / Х. П. Паньків, Н. О. Присташ // Економічні та соціальні інновації як фактор розвитку економіки: Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції. – Київ, 2014 р. – Ч.1. – С. 85-89. – 0, 24 д.а. (автору належить 0,12 д.а., в яких розроблено пропозиції щодо подальшого розвитку банківської діяльності у забезпеченні грошових переказів трудових мігрантів в Україну).
18. Паньків Х. П. Теоретичні концепції управління ліквідністю банків / Х. П. Паньків // Економіка – погляд у майбутнє. Тенденції інноваційного розвитку економіки: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. – Дніпропетровськ, 2014 р. – С. 104-108. – 0,22 д.а.
19. Паньків Х. П. Особливості покриття ризику ліквідності власним капіталом банку / Х. П. Паньків // Сучасні тенденції в економіці та управлінні: новий погляд: збірник матеріалів VI Міжнародної науково-практичної конференції. – Запоріжжя, 2014 р. – Ч.2. – С. 69-72. – 0,25 д.а.
20. Паньків Х. Особливості функціонування колекторських компаній за сучасних умов господарювання в Україні / Х. П. Паньків // Стратегічні орієнтири розвитку економіки України: Матеріали II Міжнародної наукової інтернет-конференції студентів, аспірантів та молодих учених. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2015 р. – С. 66-67. – 0,23 д.а.
21. Паньків Х. П. Теоретико-методичні положення функціонування санаційного банку в Україні / Х. П. Паньків // Філософсько-психологічні аспекти духовності: соціальні трансформації та відродження національної гідності: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2015 р. – С. 167-169. – 0,27 д.а.

АНОТАЦІЯ

Паньків Х.П. Фінансовий механізм капіталізації банків в Україні. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08. – гроші, фінанси і кредит. – Львівський національний університет імені Івана Франка. – Львів, 2016.

У дисертаційній роботі розроблено теоретико-методичні положення та практичні рекомендації щодо удосконалення фінансового механізму капіталізації банків в Україні в сучасних умовах господарювання. Застосовано науково-методичний підхід до розуміння економічної сутності банківського капіталу, капіталізації банку та фінансового механізму капіталізації банків, виділено класифікацію капіталізації, у процесі системного дослідження фінансового механізму достатності капіталу удосконалено структурно-логічну схему фінансового механізму капіталізації банку та систематизовано індикатори процесу капіталізації банку. Під час аналізу сучасного стану капіталізації банків виявлено основні тенденції забезпечення достатності капіталу та розвитку іноземного капіталу і процесів консолідації у банківському секторі України. Обґрунтовано теоретико-методичні положення механізму підвищення рівня капіталізації банків на основі управління витратами банку, реорганізаційних процесів вітчизняної банківської системи і схеми групування банків у чотири категорії за результатами проведення стрес-тестування, доведено за допомогою економетричного моделювання залежність обсягу чистого прибутку (збитку) вітчизняних банків від обсягу загальних адміністративних та інших операційних витрат, відрахувань у резерви та активів, зважених за ризиком, а також обсягу проблемної заборгованості від обсягу власного капіталу банків.

Ключові слова: банк, банківський капітал, капіталізація, фінансовий механізм капіталізації банків, Національний банк України, міжнародні стандарти, протермінована заборгованість, конкурентоспроможність.

АННОТАЦИЯ

Паньков Х.П. Финансовый механизм капитализации банков в Украине. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.08. – деньги, финансы и кредит. – Львовский национальный университет имени Ивана Франко. – Львов, 2016.

В диссертационной работе разработаны теоретико-методические положения и практические рекомендации по совершенствованию финансового механизма капитализации банков в Украине в современных условиях хозяйствования. Применен научно-методический подход к пониманию экономической сущности банковского капитала, капитализации банка и финансового механизма капитализации банков, выделена классификация капитализации, в процессе системного исследования финансового механизма достаточности капитала

усовершенствована структурно-логическая схема финансового механизма капитализации банка и систематизированы индикаторы процесса капитализации банка. При анализе современного состояния капитализации банков выявлены основные тенденции обеспечения достаточности капитала и развития иностранного капитала и процессов консолидации в банковском секторе Украины. Обоснованы теоретико-методические положения механизма повышения уровня капитализации банков на основе управления издержками банка, реорганизационных процессов банковской системы и схемы группировки банков в четыре категории по результатам проведения стресс-тестирования, доказана с помощью эконометрического моделирования зависимость объема чистой прибыли (убытка) отечественных банков от объема общих административных и прочих операционных расходов, отчислений в резервы и активов, взвешенных по риску, а также объема проблемной задолженности от объема собственного капитала банков.

Ключевые слова: банк, банковский капитал, капитализация, финансовый механизм капитализации банков, Национальный банк Украины, международные стандарты, просроченная задолженность, конкурентоспособность.

ABSTRACT

Pan'kiv K.P. Financial mechanism of bank's capitalization in Ukraine. – Manuscript.

Thesis for the Candidate Degree in Economic Sciences. Specialty 08.00.08. – Money, Finance and Credit. – Ivan Franko National University of Lviv. – Lviv, 2016.

In this thesis theoretical and methodological principles and practical recommendations for improvement of financial mechanism of bank's capitalization in Ukraine in current economic conditions are elaborated.

A methodological approach was applied to understanding the economic essence of financial mechanism of bank's capitalization through the prism of its constituent categories such as bank capital and bank capitalization, as a result the financial mechanism of bank's capitalization was interpreted as a system of interrelated elements influence on the amount of bank capital in the management, planning and providing the processes of capitalization's stimulation to improve the stability and reability of bank activity, a classification of capitalization was selected, a structural and logical scheme of financial mechanism of bank's capitalization was improved in system-based research process of financial mechanism for capital adequacy and indicators of bank's capitalization process were systematized.

Main trends of capital adequacy providing of domestic banks, development of foreign capital and processes of consolidation in the Ukrainian banking system were revealed during current state analyzing of bank's capitalization, the efficiency of budget funds allocation for refinancing and recapitalization of banks in Ukraine was assessed,

the inexpediency of share capital increase by state funds in bank's activity if there are losses was justified, because in this case the funds will be used to repay liabilities, rather than providing profitable work of financial institution.

Theoretical and methodological principles concerning increase of the level of mechanism of bank's capitalization based on management of bank expenses, reorganization processes of domestic banking system and scheme of banks grouping into four categories based on results of stress test conduction were justified. In particular, the first group includes banks and its indicators of financial stability and reliability correspond to recommended values and reflect their positive dynamics, the second group – problem banks with a negative trend indicators and which are not able timely and fully pay its obligations, which are recommended to capitalize at least 25% by owners funds and the rest by converting deposits in preferred shares, the third group – insolvent banks, which are recommended to capitalize required amount by 100%, otherwise – mergers and acquisitions processes of other participant by a decision of the NBU and the fourth group – hopeless banks, capitalization of which is highly risky and its economic expediency is questionable. Dependence between domestic bank's amount of net income (loss) and amount of general administrative and other operating expenses, and allowances for provisions, and risk weighted assets, also dependence between amount of past-due indebtedness and amount of bank capital was proved by using econometric modeling.

Key words: bank, bank capital, capitalization, financial mechanism of bank's capitalization, National Bank of Ukraine, international standards, past-due indebtedness, competitiveness.

Підписано до друку 15.01.2016. Формат 60x90/16. Папір офсетний.
Умовн. друк. арк. 0,9. Тираж 100 прим. Зам. № 177

Видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка
79000 Львів, вул. Дорошенка, 41.